

Проблеми реалізації захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Збірник матеріалів круглого столу. - Тернопіль, 2012. - С. 147-149.

Цимбалістий Тарас Олегович

к.ю.н., доцент кафедри публічного права

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Адміністративно-правовий захист прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб

Загальновідомо, що ступінь реалізації прав і свобод людини і громадянина, рівень гарантованості їх правового захисту є ключовим показником характеристики держави як правової. В Україні створений і діє механізм втілення в життя відповідних конституційних норм. Попри проблемність реалізації багатьох його складових, без сумніву, визначальне місце тут належить адміністративно-правовим засобам захисту прав і свобод фізичних осіб.

Адміністративно-правовий захист прав, свобод та законних інтересів громадянина - це правозастосовна та правоохоронна владна діяльність органів публічної адміністрації щодо реалізації у порядку, врегульованому нормами адміністративного права, засобів, спрямованих на здійснення уповноваженими на те органами (посадовими особами), а також громадянами відповідних процесуальних дій (процедур). Останні спрямовані на припинення незаконного посягання на права, свободи та інтереси громадян; ліквідацію будь-яких перешкод, що виникають при їх здійсненні; визнання або підтвердження, поновлення та примусове виконання прав, невиконаних або неналежним чином виконаних обов'язків з притягненням винної особи до відповідальності.

Метою адміністративно-правового захисту прав, свобод та законних інтересів громадянина є припинення порушень прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, відновлення цих благ, відшкодування збитків потерпілим і притягнення винних до адміністративної відповідальності, або/та створення умов для притягнення їх до іншого виду юридичної відповідальності.

Це й закономірно, адже як справедливо зазначав професор В.Авер'янов, за своїм глибинним призначенням адміністративне право має визначатися як право забезпечення і захисту прав людини [1, 10].

Адміністративно-правовий статус громадянина включає в себе гарантії реалізації прав, свобод та охоронюваних законом інтересів особи та охорона (захист) їх з боку держави. Такими гарантіями в сфері державного управління є право на звернення до органів державного управління, право на звернення за захистом до адміністративного суду, право на відшкодування шкоди, заподіяної незаконним рішенням, діями або бездіяльністю органів виконавчої влади та їхніх посадових осіб тощо.

В літературі висловлена думка про те, що адміністративний порядок захисту прав і свобод громадян визначається не характером охоронюваних прав, а колом державних органів, які здійснюють цей захист, та змістом норм, що регулюють процес їх правозахисної діяльності [2, 135]. В цілому з цим твердженням можна погодитися, проте є підстави вважати, що адміністративний порядок захисту прав і свобод громадян визначається не стільки змістом норм, що регулюють процес їх правозахисної діяльності, скільки змістом діяльності відповідних органів державного управління, а також адміністративного суду.

Йдеться про спеціальні юридичні засоби реалізації адміністративного порядку захисту прав і свобод громадян. Як складова системи забезпечення законності в державному управлінні вони в основному концентруються у сфері виконавчої влади і виражаються в функціонуванні особливого

державно-правового механізму, який складається з організаційно-структурних формувань і організаційно-правових методів.

Організаційно-структурні формування - це ті органи, на які покладено обов'язок по підтриманню і зміцненню режиму законності в цілому, а також реалізації адміністративного порядку захисту прав і свобод громадян, зокрема. Такими органами є Президент України, органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування (органи публічної адміністрації), адміністративні суди.

Організаційно-правові методи - це види діяльності органів державного управління і адміністративного суду, форми і методи роботи, які ними використовуються для забезпечення законності. Основними методами забезпечення законності у публічному управлінні є контроль та нагляд. Особливе місце в системі засобів захисту прав, свобод та законних інтересів громадян посідає реалізація їх права на звернення.

Важливою умовою дієвості механізму адміністративного захисту прав і свобод громадян є дотримання принципу зв'язаності публічної адміністрації правом і підконтрольності її суду. Йдеться про те, що органи публічної адміністрації діють відповідно до ст. 6 Конституції України (здійснення повноважень у встановлених Конституцією межах відповідно до законів України) та ст. 19 (органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України). Крім цього, до адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень.

Література:

1. Право України. – 1998. – № 8. – С.10.

2. Ткач Г. Адміністративно-правовий захист: окремі питання прав, свобод та законних інтересів громадян // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2001. – Випуск 36. – С. 134-139.